श्री ५ को सरकार

कानून मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट जारी गरिबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको अध्यादेश सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत ओजस्विराजन्य प्रोज्ज्वल नेपाल तारा अतिओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद् ओम् रामपट्ट अतुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति फिल्ड मार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इन-चीफ श्री सन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जङ्गबहादुर शाहबहादुर शमशेर जङ्गदेवानाम् सदा समर विजयिनाम् ।

२०१६ सालको अध्यादेश नं. २

आर्थिक ऐन, २०१६ ले शहरी क्षेत्रको घर जग्गा र विदेशी लगानीमा कर लगाउने व्यवस्था गरेको,

त्यस्तो घर जग्गा र विदेशी लगानीको मूल्यांकन र त्यसमा लाग्ने करको रकम निर्धारण गरी असूल उपर गर्ने कार्य प्रणाली व्यवस्थित गर्नु परेको,

र हाल संसदका दुवै सदनको अधिवेशन न भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५२ बमोजिम यो अध्यादेश जारी गरिबक्सेको छ–

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः (१) यो अध्यादेशको नाम सम्पत्ति कर अध्यादेश, २०१६ रहेको छ ।

(२) यो अध्यादेश नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ र नेपाल अधिराज्यमा सम्पत्ति भएको नेपाल अधिराज्य बाहिर बसोबास गर्ने व्यक्तिउपर पनि लागू हुनेछ ।

(३) यो अध्यादेश २०१६ साल श्रावण २५ गतेदेखि प्रारम्भ भएको मानिनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यो अध्यादेशमाः–

(क) "शहरी क्षेत्रको घर जग्गा" भन्नाले श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएका शहरी क्षेत्रमा रहेका घर र त्यसको लगापातभित्रको जग्गा सम्झन पर्छ ।

(ख) "लगापातभित्रको जग्गा" भन्नाले घरको कम्पाउण्डभित्रको सुरक्षित किसानले भूमि सम्बन्धी ऐन अनुसार हक प्राप्त गर्न नसक्ने जग्गा सम्झनु पर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) "विदेशी लगानी" भन्नाले नेपाली नागरिकले विदेशमा लगाइ राखेको सरकारी सिम्यूरिटी, शेयर, बैंक एकाउण्ट, घर जग्गामा लगाएको रकम तथा अरू सबै किसिमको नगदी लगानीलाई समेत जनाउँछ ।

तर नेपाल अधिराज्यमा निकासी पैठारी गर्न सुविधाको लागि खोलेको चल्ती खाता (लाई लिइने छैन ।

(घ) "सम्पत्ति कर" भन्नाले देहाएका कर सम्झनु पर्छ–

(१) शहरी क्षेत्रको घर जग्गामा कर, र

(२) विदेशी लगानीमा कर ।

(ङ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिमको" भन्नाले यो अध्यादेश अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको सम्झनु पर्छ ।

३. सम्पत्ति कर निर्धारण र असूल गर्नेः– सालबसाली वा कुनै एक सालको निमित्त सम्पत्ति कर लगाउने गरी कुनै ऐनबाट व्यवस्था भएमा त्यस्तो सम्पत्ति कर यो अध्यादेश र यस अध्यादेश अन्तर्गत बनेका नियम बमोजिम निर्धारण गरी असूल उपर गिरनेछ ।

४. विवरण दाखिल गर्ने कर्तव्यः (१) प्रत्येक सालको भाद्र १ गतेभित्र यो अध्यादेश वा प्रचलित ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका व्यक्तिले आफू साधारणतः बसोबास गरेको इलाकाको सम्पत्ति कर अफिसर छेउ आफ्नो घर जग्गा र विदेशी लगानीको तोकिएको ढांचाको विवरण दाखिल गर्नु गराउन पर्छ ।

तर–

(क) आर्थिक वर्ष २०१६।१७ को यो दफा बमोजिमको विवरण यो अध्यादेश नेपाल गजेटमा प्रकाशित भएको मितिले ३ महीनाभित्र दाखिल गर्नु गराउनु पर्छ ।

(ख) साधारणतः नेपाल अधिराज्य बाहिर बसोबास गरेका व्यक्तिले त्यस्तो विवरण काठमाडौंको सम्पत्ति कर अफिसर छेउ दाखिल गर्नु गराउनु पर्छ, यदि कुनै करदाताले आफ्नो घर जग्गा भएको इलाकाको सम्पत्ति कर अफिसरद्वारा घर जग्गा र विदेशी लगानीको मूल्यांकन र कर निर्धारण गराउन चाहेमा तोकिएका अधिकारीले सो इलाकाको सम्पत्ति कर अफिसरद्वारा कारवाई गराउन सक्नेछ ।

(ग) यो अध्यादेश बमोजिम सम्पत्ति कर तिर्नु पर्ने नाबालक वा बौलाहा वा लाटा लाटी भएमा निजको घर जग्गा र विदेशी लगानीको विवरण दाखिल गर्ने कर्तव्य निजको संरक्षकको हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) अन्तर्गत दाखिल गर्नु गराउनु पर्ने विवरण कसैले दाखिल नगरे नगराएमा वा झुट्टा विवरण दाखिल गरे गराएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई सम्पत्ति कर अफिसरको आदेशले रु. ५०००।- पांचहजारसम्म जरिवाना हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) यो अध्यादेश वा प्रचलित ऐन बमोजिम कर लाग्ने घर जग्गा वा विदेशी लगानी भएको भनी कुनै व्यक्तिउपर शंका लागेमा सम्पत्ति कर अफिसरले त्यसको विवरण दाखिल गर्नु भनी निजलाई लिखित आदेश पठाउन सक्नेछ । सो व्यक्तिले पनि आफ्नो घर जग्गा र विदेशी लगानीको तोकिएको ढाँचाको विवरण लिखित आदेश पाएको ३५ दिनभित्र निज अफिसर छेउ दाखिल गर्नु गराउनु पर्छ ।

(४) उपदफा (३) अन्तर्गत दिइएको आदेश पालन नगर्ने व्यक्तिलाई सम्पत्ति कर अफिसरले रु. ५०० पांचसयसम्म जरिवाना पनि गर्न सक्नेछ ।

५. शहरी क्षेत्रको घर जग्गाको मूल्यांकनः शहरी क्षेत्रको घर जग्गामा प्रचलित ऐन बमोजिम लाग्ने सम्पत्ति करको प्रयोजनको निमित्त त्यस्तो घर जग्गाको मूल्यांकन सम्पत्ति कर अफिसरले तोकिएको सिद्धान्तको आधारमा तोकिएको रीत बमोजिम गर्नेछ ।

६. विदेशी लगानीको मूल्यांकनः– विदेशी लगानीमा प्रचलित ऐन बमोजिम लाग्ने सम्पत्ति करको प्रयोजनको निमित्त त्यस्तो लगानीको मूल्यांकन सम्पत्ति कर अफिसरले गर्नेछ र त्यस्तो मूल्यांकन गर्दाः–

(क) सरकारी सिक्यूरिटी, शेयर, बैंक एकाउण्ट र अरू किसिमको नगदी जिन्सी लगानीको मोल आर्थिक वर्ष शुरू हुने दिनको बजार भाउ बमोजिम कायम गरिनेछ र बजार भाउ ननिक्लेकोमा अंकित मूल्य बमोजिम कायम गरिनेछ ।

(ख) घर जग्गाको मोल तत्स्थानको म्युनिसिपल्टीले निर्धारित गरेको किराया दर (रेण्टल भैल्यू) को आधारमा कायम गरिनेछ ।

७. सम्पत्ति करको निर्धारणः– (१) सम्पत्ति कर अफिसरले घर जग्गा र विदेशी लगानीको विवरण दाखिल भएपछि यथाशक्य १ महीनाभित्र सो सालको लागि यो अध्यादेश बमोजिम असूल गर्नु पर्ने सम्पत्ति करको रकम निर्धारण गर्नेछ ।

(२) प्रत्येक सालको निमित्त कुनै शहरी क्षेत्रको घर जग्गा र विदेशी लगानीमा लाग्ने सम्पत्ति कर निर्धारण गर्दा कानूनी मान्यता प्राप्त हक अधिकार भई साल सालको श्रावण १ गतेका दिनमा जस्को भोग चलनमा रहेकाछन् तिनकै नाममा सो घर जग्गा र विदेशी लगानीलाई कायम मानेर कर निर्धारण गरिनेछ ।

तर २०१६।१७ को हकमा २०१६ साल श्रावण २५ गतेपछि रजिष्ट्रेशन पास भएको वा जिमिदार वा तालुकदार वा बैंक मार्फत नामसारी भएकोलाई यो अध्यादेशको प्रयोजनको निमित्त मान्यता दिइने छैन ।

(३) अवस्थानुसार सम्पत्ति कर अफिसरले त्यस्तो कर निर्धारण गर्दा करतादाद्वारा दाखिल भएका विवरण माथिउचित विचार गर्ने र त्यसको जांचबुझको प्रयोजनको लागि सम्बन्धित व्यक्तिका नाउँमा समन जारी गर्ने, बयान बकपत्र गराउने र लिखतहरू

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

दाखिल गराउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको सबै अधिकार निजलाई हुनेछ ।

तर यस दफा अन्तर्गत कारवाई हुँदा ७ दिनसम्मको लागि अर्जी खबर गरेमा वा गुज्रेको म्याद तारेख थाम्न ७ दिनभित्रै सम्पत्ति कर अफिसर छेउ आफै वा बारेस हाजिर भै दरखास्त गरेमा सम्पत्ति कर अफिसरले अर्जीलाई स्वीकृति दिन वा म्याद तारेख थामी दिन सक्नेछ । सो भन्दा बढीको निमित्त अर्जी लाग्न वा गुजारेको म्याद तारेख थामिन सक्नेछैन ।

८. विवरण दाखिल नगर्ने व्यक्तिको सम्बन्धमा घर जग्गाको मूल्यांकन र सम्पत्ति करको निर्धारण:– दफा ४ को उपदफा (१) वा (३) बमोजिम विवरण दाखिल गर्न पर्ने कर्तव्य भएको कुनै व्यक्तिले त्यस्तो विवरण दाखिल नगरे नगराएमा वा झुठा विवरण दाखिल गरे गराएमा दफा ५ र दफा ६ को अधीनमा रही सो व्यक्तिको घर जग्गा र विदेशी लगानीको मूल्यांकन र सम्पत्ति करको निर्धारण सम्पत्ति कर अफिसरले आफ्नो यथाशक्य न्यायोचित अनुमानबाट गर्नेछ ।

९. सम्पत्ति करको भुक्तानी: दफा ७ वा दफा ८ अन्तर्गत निर्धारित गरिएको सम्पत्ति करको रकम कर निर्धारणको आदेश प्राप्त भएको ३५ दिनभित्रमा सम्पत्ति धनीले सोही आदेशमा तोकिएको अड्डामा दाखिल गर्नु गराउनु पर्दछ । सो दाखिल नगरिएमा सम्पत्ति कर अफिसरको सूचना अनुसार सो रकम स्थानीय माल अड्डाले प्रचलित नेपाल कानूनको कार्यप्रणाली बमोजिम जायदाद गरी असूल उपर गरी लिनेछ ।

१०. अपील:–(१) कुनै सम्पत्ति कर अफिसरले यो अध्यादेशको दफा ४, दफा ५, दफा ६, दफा ७ वा दफा ८ अनुसार गरेको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सूचना पाएका ३५ दिनभित्र स्थानीय बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेट समक्ष अपील गर्न सक्नेछ ।

(२) स्थानीय बडाहाकिम वा मजिष्ट्रेटबाट भएको निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले निर्णयको सूचना पाएका ३५ दिनभित्र आय र कर अदालतमा अपील गर्न सक्नेछ ।

तर– आफूलाई लाग्ने ठहरिएको करको रकम वा जरिवाना वापतको रुपैयां धरौटी वा त्यति अंकको धन जमानी नराखेसम्म निजको त्यस्तो कुनै अपील लाग्नेछैन ।

(३) यो अध्यादेश बमोजिम असूल भएको वा धरौटी दाखिल भएको रुपैयां मध्येबाट करदाताले केही वा जम्मै फिर्ता पाउने गरी अपील सुन्ने अधिकारीले निर्णय गरेमा अपील दिने म्याद नाघेपछि वा अन्तिम निर्णय भएपछि सम्पत्ति कर अफिसरले सो फिर्ता दिनपर्ने रुपैयां तुरुन्त करदाता हस्ते खर्च लेखी आम्दानी दाखिल पर्नु पर्ने लागि नेपाल राष्ट्र बैंक या माल अड्डामा दाखिल गराउने छ ।

C 27

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

११. सम्पत्ति कर माफी गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) शहरी क्षेत्रको कुनै घर भत्की बिग्री बस्न नहुने भएमा श्री ५ को सरकारले त्यस्तो घरमा प्रचलित ऐन बमोजिम लाग्ने सम्पत्ति करको केही भाग वा पूरा माफी गर्न सक्नेछ ।

(२) औषधालय, देवालय, पाटी, पौवा, धर्मशाला, पब्लिक स्कूल, अनाथालय, परोपकारी तथा धर्म कार्यमा लगाइएका शहरी क्षेत्रको घर जग्गामा प्रचलित ऐन बमोजिम लाग्ने सम्पत्ति करको केही भाग वा पूरा श्री ५ को सरकारले माफी गर्न सक्नेछ ।

(३) कुनै व्यक्तिले विदेशमा लगाइ राखेको लगानी २०१६ साल चैत्र महान्त भित्रमा नेपाल अधिराज्यभित्र फिर्ता ल्याएकोमा त्यस्तो विदेशी लगानी उपर २०१६।१७ सालमा लगाइएको सम्पत्ति कर सम्पत्ति धनीलाई फिर्ता गरिनेछ ।

१२. सांचो सूचना दिनेलाई इनामः दफा ४ बमोजिम विवरण दाखिल गर्नु पर्ने कर्तव्य भएका कुनै व्यक्तिले सो नगरे नगराएको वा झुटा विवरण दाखिल गरे गराएको कुराको सांचो सूचना दिने व्यक्तिलाई सो कुरा ठहर भएपछि दोषी व्यक्तिबाट असूल उपर भएका सम्पत्ति करको अंकको सयकडा २० वीस श्री ५ को सरकारका आदेशले इनामको रूपमा दिइनेछ ।

१३. लागू नहुनेः शंका निवारणको लागि स्पष्ट गरिन्छ कि श्री ५ महाराजाधिराजको निजी सम्पत्ति श्री ५ को सरकार अधीनस्थ सम्पत्ति, स्थानीय स्वायत्त शासन संस्थाहरूको सम्पत्ति र विदेशी सरकारको सम्पत्ति सम्बन्धमा यो अध्यादेश र यस अध्यादेश अन्तर्गत बनेका नियमका कुनै कुरा लागू हुनेछैन ।

१४. सम्पत्ति कर अधिकारीहरूः (१) श्री ५ को सरकारले आवश्यक ठानेको संस्थामा यस अध्यादेशको प्रयोजनको निमित्त सम्पत्ति कर अधिकारीहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(२) कुनै सम्पत्ति कर अफिसरको मातहतमा कति इलाका या माउँ मौजा राख्ने हो भन्ने कुरा श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा प्रकाशित सूचनाद्वारा निर्धारण गर्नेछ ।

(३) कुनै सम्पत्ति कर अफिसरले आफू मुनिका कुनै सम्पत्ति कर अधिकारीलाई आफ्नो अधिकार मध्ये केही वा जम्मै लिखित रूपमा सुम्पन सक्नेछ । यसरी सुम्पिएको अधिकार बमोजिम निजले गरेको काम सम्पत्ति कर अफिसरले गरेको सरह मान्यता हुनेछ ।

(४) करदाताबाट यस अध्यादेशको दफा ४, ७ र १० बमोजिम दाखिल भएका कागजपत्रहरू अति गोप्य सम्झिनेछ । सरकारी कर सम्बन्धी कारवाईलाई सिवाय अरू कामलाई प्रकाश गरिने छैन र यस्तो कागजमत्र सम्पत्ति करको प्रयोजनको निमित्त बाहेक अन्य कुरामा कुनै अदालतमा प्रमाण लाग्नेछैन ।

(५) श्री ५ को सरकारले यो अध्यादेश बमोजिम आफूले पाएका सबै वा केही अधिकार नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी सम्पत्ति कर अधिकारीलाई सुम्पन सक्नेछ ।

८२५

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।